

Yrkesetik alltför osynlig inom lärarutbildningen

Lärares yrkesetiska ansvar innebär att de utvecklar ett omdöme att göra val i unika situationer. I en aktuell avhandling vid Göteborgs universitet undersöks innebörden av yrkesetik och hur blivande förskollärare och grundskollärare lär sig yrkesetik. Där framgår att etiken behöver synliggöras under lärarutbildningen.

I varje möte mellan pedagog och barn inom förskola och skola finns etiken inneboende i situationen. Men etiken är svår att diskutera och inte alltid lätt att peka på i olika händelser.

- Yrkesetiken handlar om att ha ett förhållningssätt till ansvaret i mångtydiga situationer, att väva samman barnets lärande med relationer och känslor, att inkludera varje barn, att använda egna erfarenheter för barnets bästa och att skapa en atmosfär av glädje, trygghet och respekt genom att sätta gränser. Yrkesetiken hindras eller försvåras av yttre faktorer men utvecklas när teori och praktik förs samman i reflektionen, säger **Marita Cronqvist**, avhandlingens författare och verksam vid Högskolan i Borås.

Hon har studerat erfarenheter av moral och etik hos lärarstudenter inom fyra olika lärarprogram under deras verksamhetsförlagda utbildning, utifrån de dilemman och utmaningar studenterna ställs inför, samt hur det går till när de lär yrkesetik. Hennes resultat visar att etiken behandlas ytligt eller inte alls i didaktiska planeringar och på de seminarier som såväl förbereder som följer upp studenternas praktik på förskolor och skolor.

- Ska pedagogen fungera som förebild för barnen måste det personliga och det professionella föras samman i utbildningen, säger Marita Cronqvist.

I hennes studie finns det många exempel på hur studenter relaterar till sin egen barndom, egna barn eller egen skolgång.

- Detta visar att tidigare erfarenheter inte kan förbises utan istället bör användas som en resurs i lärarutbildningen. Genom erfarenheterna formas utbildningen på olika sätt för enskilda studenter, säger hon.

Ansvaret för barn kan hanteras på en mängd olika sätt. För att klara av att hantera oförutsedda skeenden behöver lärarstudenten utveckla ett omdöme som bygger på de faktorer som uppmärksammas i situationen. Handlingar utförs utifrån hur situationen uppfattas och lärarstudenten måste ta ansvar för konsekvenserna.

- När exempelvis ett barn uttalar sig kränkande mot någon annan behöver lärarstudenten reagera snabbt utifrån hur yttrandet görs, hur allvarligt det är, vad som sagts tidigare och utifrån vilka som är inblandade. Beroende på hur studenten agerar blir konsekvenserna bra eller dåliga oavsett avsikten. Trots att konsekvenserna inte kan förutses måste studenten ändå ta ansvar för vad som händer och göra ytterligare val utifrån detta, säger Marita Cronqvist.

Med utgångspunkt i studien har en didaktisk modell, Didetik, skapats i syfte att stärka etikens synliggörande i både planering, genomförande och utvärdering av möten med barnen.

- Förhoppningen är att denna modell kan fungera som verktyg för att synliggöra och få igång en diskussion om yrkesetiken genom hela lärarutbildningen, både i högskoleförlagda kurser och under studenternas praktik, säger Marita Cronqvist.

För mer information:

Marita Cronqvist, telefon: 033-435 4269, e-post: marita.cronqvist@hb.se

Marita Cronqvist, som är anställd vid institutionen för pedagogik vid Högskolan i Borås, lägger fram sin avhandling *Yrkesetik i lärarutbildning – en balanskonst* vid institutionen för

pedagogik, kommunikation och lärande, Göteborgs universitet.
Disputationen sker fredagen den 12 juni klockan 13.00 i sal C203, Byggnad Balder, Allégatan
1, Högskolan I Borås.

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/38771>

Avhandlingen har genomförts inom ramen för forskarskolan i utbildningsvetenskap vid
Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning, CUL, Göteborgs universitet.